

Den historie om Peder Skrams Trop, som kan læses i dette jubilæumsskrift, skal og kan ikke være hele historien om spejderne i Østbirk. Alle de, der har gjort en stor indsats for spejderarbejdet i byen, bliver ikke nævnt - det er der for mange til. Alt hvad spejdere, ulve, rovere og skovmænd igennem tiden har bedrevet, kan slet ikke rummes indenfor rammerne af dette skrift.

I stedet ligger vægten på den tidligste tid af troppens historie, hvor mange af de traditioner, der siden har præget Peder Skrams Trop, blev grundlagt. Det er blandt andet spejderfesterne, spejderbladet og bøffelturneringerne. Der skal berettes om spejderlivet, som det formede sig de første år, hvor det på nogle punkter adskilte sig fra vore dages. Endvidere skal troppens forskellige tilholdssteder, oprettelsen af ulveflokkene og mange andre ting behandles - for slet ikke at tale om pigespejderne, som nu er sluttet sammen med drengene. Den tid, de blå pigespejdere var i byen, vil ligeledes indgå som en naturlig del af spejderlivets foreløbig 50-årige historie i Østbirk.

Udgivet af:
Peder Skrams
Trop og Flok.

Redaktion:
Amy Rasmussen, Jens Vonsild,
Allan Frandsen og Torben Ølholm.

Tekst:
Allan Frandsen.

Sats og tryk:
Egtved Bogtrykkeri.

Oprettelsen af Peder Skrams Trop den 1. november 1938

Det var en gammel spejderbevægelse, som Peder Skrams Trop ved stiftelsen blev en del af. Siden 1910 havde Det Danske Spejderkorps som det første spejderkorps i Danmark holdt sommerlejre, lavet spejderblade og uddannet ledere. Kun ganske kort tid efter dannedes KFUM-spejderne, søspejderne og pigespejderne, som dog alle i begyndelsen var medlemmer af Det Danske Spejderkorps. Kun søspejderne holdt ved i det lange løb - de andre lavede selvstændige korps.

I 1938 havde Det Danske Spejderkorps omkring 7000 medlemmer, så man kan roligt sige at spejderideen var slået an. Hvorfor skulle der så gå næsten 30 år, før spejderbevægelsen kom til Østbirk? Spørgsmålet er vanskeligt at besvare, men en del af forklaringen kan findes i en omlægning af spejderarbejdet i Det Danske Spejderkorps. I løbet af 1930'erne var det mere og mere patruljearbejdet, der kom til at stå i centrum i de forskellige divisioner. Det er derfor ikke utænkeligt, at divisionerne på den baggrund kom med mere fristende tilbud til drengene.

Der var spejdere i Østbirk allerede i 1937

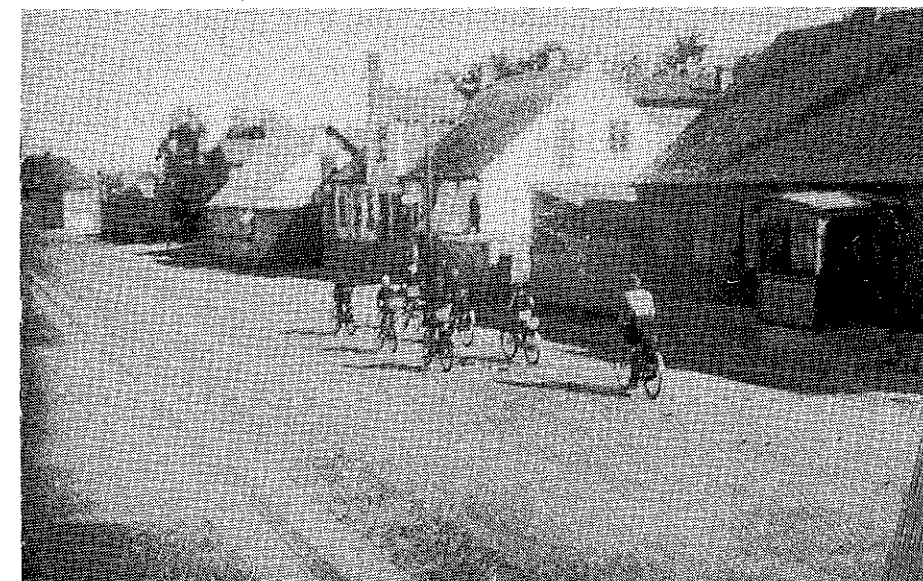
Når oprettelsen af Peder Skrams Trop bliver angivet til 1. november 1938, er det dog ikke helt korrekt. For på det tidspunkt var der allerede to patruljer i Østbirk; Egern og Falke. De havde blot ikke deres egen trop i byen, men var tilknyttet

1. Brædstrup trop. Brædstrup-spejderne kom ind i billedet på den måde, at børnene måtte til Brædstrup, hvis de skulle i mellemskolen. Her gik blandt andre Knud Christiansen, og han var en af dem, der var med, da den første patrulje blev oprettet i 1937.

Blandt Knud Christiansens skolekammerater fra Brædstrup var der nogle, som var blevet spejdere, og de fortalte om spejderlivet. Interessen blev vakt blandt Knud Christiansen og hans kammerater i

Østbirk, og lederne i Brædstrup-troppen fik nys om Østbirk-drengenes spejderinteresse. Beredvilligt rykkede troppen ud for at hjælpe med at få oprettet en trop i Østbirk.

Med det formål blev der i slutningen af december 1937 afholdt en spejderfest på Østbirk Hotel. Dagen begyndte med optog gennem byen, ledsaget af trommer og horn. Det lokale orkester med Musikdirektør P. Bøtke i spidsen var engageret til at spille til festen. Den øvrige underholdning stod Brædstrup-spejderne selv for.

Nogle af de første spejdere i Peder Skrams Trop omkring 1941. Kursen er lagt mod vest, og endemålet er sandsynligvis Moshytten i Vissinggård Skov - et yndet opholdssted for patruljerne til en week-end tur. Ved Østbirk Hotel kan man se den gamle rejsestald der springer frem fra husrækken. Den er nu nedrevet, men brugtes i en årrække som gødnings- og foderstofforretning.

Den gik ikke i første omgang

Planerne om at oprette en trop i Østbirk kunne imidlertid ikke gennemføres. I stedet blev det til en enkelt patrulje. Patruljeføreren blev den 18-årige Ole Yding, kommis hos købmand C. M. Rasmussen. Ole Yding havde tidligere haft med spejderarbejdet at gøre i Hornsyld, hvor han kom fra, og blev derfor den naturlige leder af patruljen.

Spejderbevægelsen var nu ikke det store samtaleemne blandt folk i Østbirk den januar 1938. I stedet var det en anden bevægelse, der prægede debatten - Afholdsbevægelsen. Østbirk Hotel havde fået ny vært, og han søgte sognerådet i Østbirk-Yding kommune om tilladelse til at sælge spiritus. Siden 1. verdenskrig havde der nemlig været forbud mod at udskænke alkohol i hele kommunen. Sognerådet var nu indstillet på at ændre situationen og give den ønskede tilladelse.

Afholdsfolkene var af en anden opfattelse. De sammenkaldte til et møde for at drøfte situationen, hvor det blev vedtaget at kræve folkeafstemning om spørgsmålet. Afstemningen fandt sted midt i februar og fik følgende resultat: 203 stemte for alkoholbevilling - 382 imod. Østbirk-Yding kommune var stadig tørlagt og forblev det helt til efter 2. verdenskrig.

Om det nu var de rene, alkoholfri idealer, der gjorde det, er uvist, men spejderlivet fængede blandt drengene i Østbirk. På det tidspunkt hvor alkoholafstemningen fandt sted, var der så mange spejdere, at der kunne laves to patruljer; Egern og Falke. Hvordan tilværelsen formede sig i de to Østbirk-patruljer fortæller Knud Christiansen om:

- Patruljemøder afholdtes på skift hos forældrene, som for manges vedkommende syntes, det var noget spændende nyt, der var kommet til byen. Tropsarrangementer fandt for det meste sted i Brædstrup. Men dengang regnede vi det ikke for noget

4 raske spejdere. I første række til venstre er det Svend D. Christiansen og bag ham Knud B. Pedersen, forrest til højre er det Vagn Bøttern og bag ham Anders Glavind. Billedet er taget i gården hos post Thomasen på Storegade.

særligt at cykle derover, selv om det næsten kun var grusveje. Desuden havde vi jo dengang også *Bryrup-Jens*.

Efterhånden voksede ønsket om en selvstændig trop i Østbirk, og den første november 1938 tog forældre og spejdere skridtet. Tropsfører blev Ole Yding med Vagner Bøtker som tropsassistent.

Egne lokaler, telte og trompeter

Situationen med at holde møderne hjemme hos forældrene var efterhånden blevet uholdbar. En stor del af formålet med spejderbevægelsen var og er at slippe ud af forældrenes søgelys. At stå på egne ben og mærke frihedens milde vinde. Så et tropslokale stod øverst på øn-

skesedlen. På Storegade 44 boede dengang rutebilejer Frits Jensen, og han lejede et stort kælderlokale med egen indgang ud til Peder Skrams Trop. Lejen var fire kroner om måneden, hvad der måske ikke lyder af så meget, men det var dog knap halvdelen af den månedlige kontingentindtægt, der var 50 øre pr. medlem. Spejderne lavede med nogle forældres hjælp selv inventaret i lokalet. Udgifterne til materialer løb op i 3 kroner og 96 øre.

Troppen havde imidlertid også andre og ligeså nødvendige udgifter. Noget af det første, der blev købt ind, var to signalhorn, uniformer, to telte og kogegrej. Nu var alt klart til at komme hjemmefra og være sammen med kammeraterne - enten i tropslokalet eller på længere eller kortere ture.

En ordentlig trop kan ikke undvære en ulveflok

- Det er ikke til at forstå, at vores lille trop skulle bestå så længe, inden vi blev klar over, at en ordentlig trop ikke kan undvære en »ulveflok«, dvs. drenge fra 8 til 12 års-alderen under ledelse af en flokfører - Akela den gamle ulv.

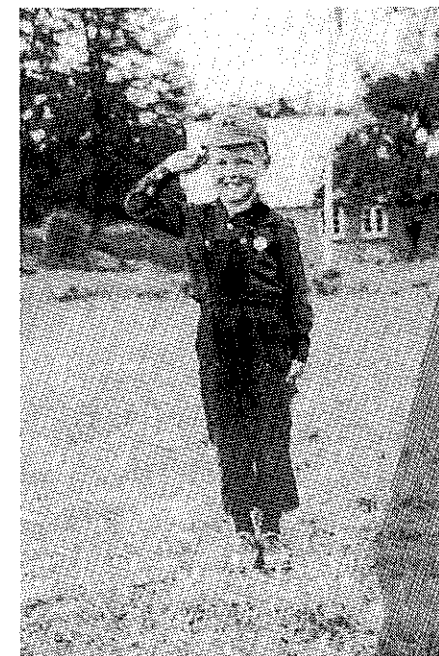
Denne sætning indleder Peder Skrams Floks dagbog i marts 1942, og viser på én gang, hvor ambitiøst spejderne i Østbirk lagde deres arbejde an, og hvor seriøst de første spejdere tog på opgaven. Ret beset gik der blot 3½ år, inden flokken blev oprettet, hvilket ikke kan siges at være længe, når man tænker på, at alle spejderne var nye i tropsarbejdet.

Oprettelsen af ulveflokken blev besluttet på et stabsmøde onsdag den 18. februar - på Nydamsgård for at være helt nøjagtig - og den måde, de nye ulve blev hvervet på, fortjener en omtale. Vagner Bøtker og Knud Christiansen gik rundt til nogle forældre for at få dem gjort interesseret i at sende deres drenge til det første møde søndag den 1. marts.

Otte drenge mødte frem, og Knud Christiansen var for troppen udpeget til at være flokfører. Uniformsbluser havde troppen endnu ikke fået fremskaffet, de kom først midt i april måned, men det hindrede ikke, at flokken gik igang med leg og opgaver. En af de yndede opgaver var Hvem-Ved-Hvad, og et af spørgsmålene lød: Hvor har en hane flest fjer? Svar: På ydersiden! Der var dog også mere seriøse spørgsmål, som kunne understøtte

de nye ulves første prøve: Ømfodsmærket. Først når dette var bestået, fik ulvene ret til at bære korpsmærket.

Antallet af ulve voksede stabilt de første år. I april var der ti, og ulvene deltes i to bander - gul og rød, og allerede hen på efteråret var der så mange, at yderligere to bander blev oprettet - grøn og blå. Fremgangen fortsatte, og et år efter oprettelsen var antallet steget til 20 og endnu et år senere til 23.

Forældrenes bekymringer

En af de ting, som optog Knud Christiansen, var forældrenes holdning til ulvearbejdet. Havde de tillid til, at han og tropsassistenten Kaj Bigum kunne styre ulvene? Det var jo noget helt nyt for forældrene at sende deres børn afsted på tur, uden garanti for om vejret artede sig.

Den første tur med overnatning skulle finde sted i pinsen 1942. Da plejede troppen at indlede sommerens lejrlev med at tage et par dage til Vænge sø, hvor der dengang var et lille lystanlæg med lejrplads og badehuse.

- I aften skulle jeg så have at vide hvem af ulvene, der måtte komme med. Jeg blev glædelig overrasket, da det viste sig, at der kom ni ulve med. Til at begynde med var der kun få, der måtte, fordi deres far og mor mente, det var for koldt endnu. Men de fik dog heldigvis snart den opfattelse, at deres dreng også kunne have godt af at prøve at komme ud på egen hånd, skrev Knud Christiansen i floktagbogen.

Var humøret højt i pinsen, dalede det betragteligt, da tilmeldingen til sommerlejren fandt sted. Kun tre af flokkens trettenu ulve måtte komme med.

- Det kan ikke nægtes, at vi var meget skuffede, skrev Knud Christiansen.

Men tingene ændrede sig. Forældrene fandt efterhånden ud af, at de store drenge, der ledede flokken, kunne ordne de små. Situationen fra sommerlejren

1942 gentog sig aldrig. For eftertiden var det altid flertallet af ulve, der kom med på lejre og småture.

Bungarernes hævn

Ulvne mødtes seks gange hver måned de første år, ganske som ulveloven foreskrev. Fire gange gik med øvelser i lokalet på Storegade 44 - blandt ulvene kaldet *Hulen*. De øvrige samlinger foregik i skoven - *Junglen* - hvor det faste tilholdssted var *Rådsklippen*. Her var tæveøvelser en populær beskæftigelse, som gav drengene mulighed for at få afløb for deres kræfter og fantasi. Skal man dømme efter den omtale, som tæveøvelserne får i Rød bandes dagbog i forhold til omtalen af møderne i hulen, var det disse Jungleture, der for alvor fascinerede drengene.

Et typisk referat af et flokmøde lyder således:

- Søndag den 4. marts havde vi flokmøde i hulen, hvor vi fik noget læst op af en bog. Til slut sang vi en sang.

Til sammenligning et lille udpluk fra en beretning fra en tæveøvelse, skrevet af dagbogsføreren fra Rød bande.

- Vi listede os så lydløst som muligt gennem skoven til elfenbensdepotet. Da vi havde været der, listede vi os længere ned for at opdage fjendens boplads. Hver gang det puslede lidt i krattet, gav det et sæt i os.

Vi fulgte nogle menneskespor ned til en bæk, hvor de var hoppet over. Vi sprang også over og fandt igen sporene. Da vi havde gået lidt ind i skoven, standsede vi

Fysiske udfoldelser i det fri har altid været en væsentlig del af ulveungernes tilværelse i Peder Skrams Flok. Denne pyramide blev stillet op en pinse i begyndelsen af 1940'erne, hvor flokken var på tur til Vænge Sø sammen med spejderne. Spændende og i ulvenes øjne også farlige løb hørte ligeledes til udfordringerne.

pludselig og lagde os ned. Vi havde set nogle fjender nærme sig, og vi lå lige så stille som mus, indtil fjenderne var borte. Så rejste vi os op og løb, alt hvad vi kunne hjemad til bopladsen.

På vejen hjem mødte vi nogle fjender. Der var fire, og vi var lige ved at blive bange. Men så gjorde vi, som om vi stormede dem, og så løb fjenderne alt hvad de kunne, mens vi stolte gik hjemad.

Da vi kom hjem, så vi til vor forfærdelse, at bopladsen var borte. Vi var grædefærdige. Ærgerlige og ligegyldige slaskede vi ned mod det sted, hvor vi skulle samles. Da vi havde gået et lille stykke, så vi os tilbage. Da lyste det op i os. Der stod de jo og vinkede. De havde altså kun flyttet bopladsen.

Tæveøvelsen endte i en vild kamp, men

da Knuds fløjte lød, var øvelsen slut »og geovarerne og bungarerne blev straks gode venner som før«.

Peder Skrams Trop og Flok

Troppen og flokken har altid været to sider af samme sag. Sommerlejre, spejderfester, fastelavsarrangementer, Sct. Georgsdag og papirindsamling er blot nogle af de fælles berøringsflader, der har været ulve og spejdere imellem.

Spejderne hjalp i begyndelsen ulvene på deres sommerlejre, og tog ofte afsted et par dage før ulvene for at gøre klar og stille op. I løbet af tre-fire år begyndte ulvene dog at holde sommerlejre i hytter i stedet for telte, og så deltog spejderne på en helt anden led.

I sommeren 1965 var ulveflokkens på sommerlejr i Temnæshytten, og en nat trængte et par spejdere ind på sovesalen, der snart udviklede sig til den rene vandpantomime, hvor brandsprøjter og vaskefade blev brugt som angrebsvåben i en drabelig buksevandskamp. Året efter havde flokledererne Marie Andersen og Gunhild Ellegaard et frygteligt mas med at få ulvene til at falde til ro om aftenen. De havde taget badebukser med på sovesalen: »For hvis nu spejderne kommer ...« - hvad de selvfølgelig gjorde.

Kampene mellem ulve og spejdere fandt også sted ved den årlige fastelavnsfest med tøndeslagning i Julianelyst skov. På vejen ned i skoven fik ulvene bundet en bomuldssnor om den ene arm, og så skulle spejderne se, hvor mange snore de kunne samle på vejen fra Østbirk til skoven.

Sammenhængen mellem spejdere og ulve har ligeledes udmøntet sig derved, at de fleste spejdere først har været ulve. I sidste halvdel af 1940'erne var der så mange spejdere i troppen, at det var nødvendigt med fire patruljer, og det til trods for, at troppen i 1944 havde manglet spejdere. Der er ingen tvivl om, at denne stigning i spejderantallet skyldtes oprykning fra ulveflokkens. Et par tal kan illustrere det. I slutningen af februar 1944 havde Peder Skrams Flok 23 medlemmer og i oktober 1947 var der 10 tilbage.

Peder Skrams Flok var noget for sig selv

Skønt der i lovene for Det Danske Spejderkorps dengang stod, at en flokfører både kunne være en mand og en kvinde, var det mest almindelige, at det var kvinder der ledede korpsets yngste medlemmer. I Peder Skrams Flok var det som nævnt Knud Christiansen og Kaj Bigum, der i begyndelsen var flokledere. Flokken

Ved forskellige løb og turneringer året rundt blev de færdigheder, som var øvet i flokkens lokaler, afprøvet. En af de ting der lægges vægt på er, at ulvene skal hjælpe hinanden.

viste sig på den tid at være noget for sig selv, idet det var den eneste flok i Horsens kolonnen med mandlige ledere. Ganske vist havde det siden oprettelsen af flokken

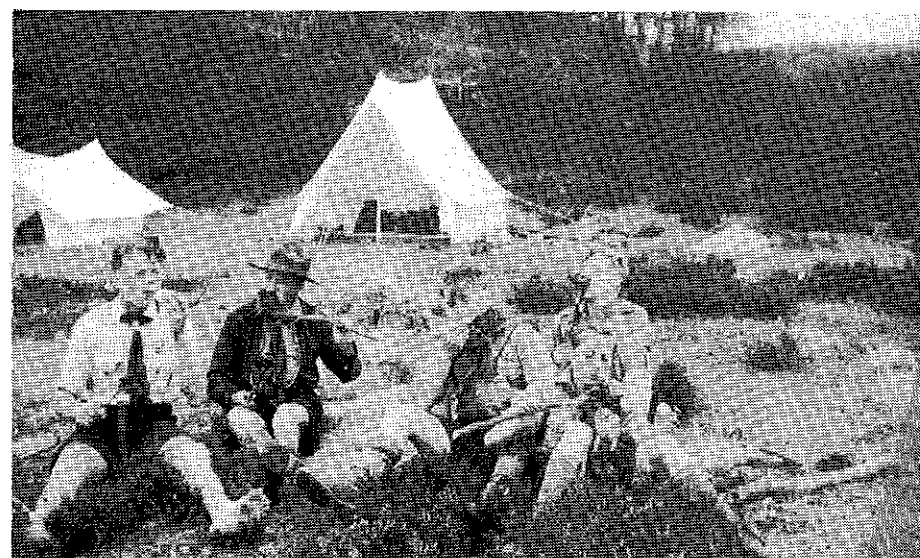

I 1960'erne var et fast indslag på mange ulve-sommerlejre en dyst i forskellige sportsdiscipliner som løb, længdespring og lign. Dette billede stammer fra sommerlejren 1966, hvor de fire bander er klar til indmarch på »Det Olympiske Stadion«, som græsplænen ved Temnæshytten det år var omdøbt til.

Patruljearbejdet i begyndelsen af 1940'erne

Patruljearbejdet var ved oprettelsen af Peder Skrams Trop ikke så ilde stedt, som hvis alle spejderne havde været helt ukendte med spejdertanken, men de havde øvet sig i et års tid som selvstændige patruljer under 1. Brædstrup trop. Arbejdet i de to patruljer foregik både i lokalet på Storegade og på ture ud i fædrelandet.

Et yndet mål for en week-endtur var Moshytten i Vissinggård skov. Den tilhørte ingeniør O. E. Andersen, Vissinggård. Han var en ivrig spejdertilhænger, og havde i en periode været divisionschef. Turen foregik på cykel, og når nøglen var hentet hos O. E., gik man i gang med at tænde op i pejsen.

- Det kunne godt knibe lidt med at få pejsen til at brænde ordentligt, især når nogen havde dækket skorstenshullet til, fortæller Knud Christiansen.

At dømme efter Falkepatruljens dagbog, som er den eneste, der er bevaret tilbage fra 1941, var den helt store interesse på turene: maden. På patruljemøderne inden turen til Moshytten blev menuen bestemt - eller som det hedder i et referat fra et patruljemøde:

- I aften bestemte vi, hvad vi skulle have at æde på Blokhusturen den kommende søndag.

Patruljedagbøgerne indeholder ikke kun ord, der fortæller om livet som spejder. Billeder, tegninger og andre vidnesbyrd om arbejdet finder i stor stil vej til siderne. Denne tegning stammer fra Falkes dagbog, oktober 1954.

Uden mad og drikke du'r helten ikke

For drengene i Peder Skrams Trop var det åbenbart noget helt nyt og spændende at prøve at jonglere med gryder og pander. Følgende beretning, der stammer fra Falke dagbog, fra efterårsferien 1941 om en tur til Moshytten viser hvor stor vægt, der blev lagt på mad og madlavning. Over halvdelen af referatet handler om mad.

- Vi var fem mand, og vi startede fra tropslokalet kl. ca. tre og ankom dertil ved

En stor del af tiden på turene og lejrene gik med at lave og spise mad - og patruljedagbøgerne indeholder mange beretninger om disse eksperimenter. Her er (fra venstre) Knud B. Pedersen, Vagner Bøtke, Knud D. Christiansen, Søren Glavind og Kaj Bigum Nielsen (bag Søren Glavind) igang med resultatet af anstrengelserne ved gryder og pander. Måltidet blev indtaget på en tur til Vissinggård i 1942.

fire-tiden. Vi begyndte straks at samle brænde. Så spiste vi de medbragte klemmer. Derefter fik vi madrasserne ned, men den ene af dem var helt i stykker, så vi var lige ved at drukne i savsmuld. Derefter sad vi rundt om bålet og gik til køjs klokken ti, men vi havde bålvagter allesammen.

Da klokken var 8.30 stod vi op, det vil sige undtagen Søren (Glavind), ham fik vi først ud af soveposen, da vi havde truet, bedt og tortureret ham i 10 minutter. Derefter var alle mand ude at samle brændsel, og bagefter tændte vi op og lavede havregrød, som dog var en smule tyk.

Derefter ryddede vi op og vaskede gryder og så atter ud at samle brændsel til middagsmaden. Så var vi rundt og bese en del af Vissinggård, men det måtte ikke tage ret lang tid, thi vi skulle hjem og lave middagsmad.

Vi lavede først budding, som var vellykket - men der var for lidt. Bagefter lavede vi pandekager, som var meget mislykkede - især i formen. Men ned kom de, med det sørgelige resultat at ingen blev mæt. Efter middagen, som sluttede klok-

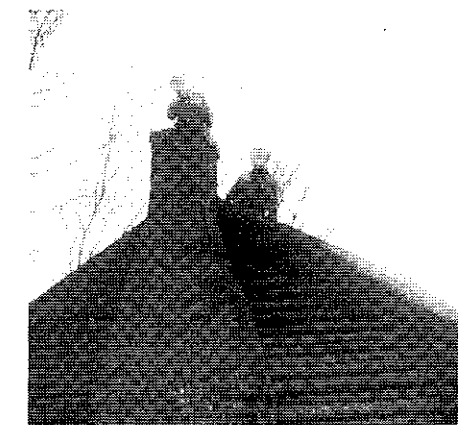

ken ca. 13.15, vaskede vi gryderne af, så meget vi kunne. Resten lod vi sidde.

Derefter havde vi en slags terrænleg, som blev vundet af Søren Glavind og Emil Christiansen. Klokken 3 pakkede vi sammen og kørte derefter til Voervadsbro, hvor vi var inde hos fru Møller og købe wienerbrød. Vi var hjemme klokken 4 og sluttede af hos dyrlæge Glavind efter en begivenhedsrig tur.

Pengene skulle tjenes ved eget arbejde

Ind mellem turene til Moshytten var aktiviteterne henlagt til almindeligt patruljearbejde i lokalet på Storegade. Et par gange om måneden gik patruljen eller hele troppen en tur i skoven, hvor en del af spejderøvelserne fandt sted. Det meste af tiden blev brugt på at samle point til 2. classes prøven. Alle drengene i Falke havde aflagt rekrutprøven, som det med slet skjult henvisning til spejderbevægelsens militære udgangspunkt hed i bestemmelserne, og de havde dermed ret til at

På de hyppige patruljeturne til Moshytten i Vissinggård skov kunne det godt give problemer at tænde op i pejsen. Årsagen skulle som regel søges i toppen af skorstenen, hvor ukendte gerningsmænd havde stoppet hullet eller dækket det til.

bære korpsmærket. En af rekrutprøverne var at gå ti kilometer på to timer og ti minutter »uden at være overtræt«.

2. classes prøven var temmelig omfattende, og bestod blandt andet af knobbinding, morsekendskab, nødhjælp og afstandsmåling. En af bestemmelserne omhandlede praktisk kunnen, og for at opnå denne prøve skulle spejderen have mindst halvtreds øre i sparebøssen. Og pengene skulle være tjent ved eget arbejde. I dagbogen for den 2. december 1941 kunne dagbogsføreren i Falke notere:

- Det var en stor aften for patruljen, thi den aften tog tre af patruljens medlemmer 2. classes prøven, nemlig Ole (Glavind), Emil (Christiansen) og Leif (Olsen). Skønt det kneb for dem særlig i nødhjælp bestod alle. Nu er alle 2. classes spejdere.

Noget af det første som Peder Skrams Trop satte penge i var signalhorn og telte. Så kunne spejderne komme afsted hjemmefra i samvær med kammeraterne. Teltene var dengang ikke forsynet med oversejl, overligger eller andre moderne bekvemmeligheder. Men de kunne tage den værste regn, hvis der kom en byge.

Opgange og nedgange

Ole Yding fik kun et par år som tropsfører i Østbirk. I 1940 rejste han tilbage til Bråskov, hvor hans far havde en købmandsforretning. Vagner Bøtke overtog tropsførerhvervet med Knud Christiansen og Johannes Hansen som assistenter.

De omkring tolv spejdere, der blev medlemmer ved oprettelsen af troppen, voksede hurtigt, og i 1942-43 blev det nødvendigt at danne en ny patrulje, da det hed i Det Danske Spejderkorps' bestemmelser, at patruljerne skulle bestå af 6-8 spejdere. Den nye patrulje fik navnet *Skjoldungerne*, og den bestod helt frem til 1959. På det tidspunkt var Falkepatruljen smuldret hen, og Skjoldungerne ændrede navnet til Falke. Som ved oprettelsen bestod troppen nu af Egern og Falkepatruljer. I mellemtiden havde der i slutningen af 1940'erne været endnu en patrulje, der så vidt vides hed Hjorte-patruljen.

Den antalsmæssige fremgang fortsatte op gennem 50'erne, blandt andet på grund af det solide arbejde i flokken, der til stadighed var leveringsdygtig i nye spejdere. Mod slutningen af årtiet faldt antallet, og det fortsatte det med i løbet af 1960'erne. Denne udvikling var ikke enestående for Peder Skrams Trop. På landsplan kulminerede mange års medlemsfrafald i 1973, da Det Danske Spejderkorps og Det Danske Pigespejderkorps blev sluttet sammen.

Troppens størrelse og oprettelsen af en ulveflokk i 1942 gjorde, at der blev behov for et blad til at orientere spejdere og forældre. Det første nummer af *Signalhornet*

kom til verden i 1944 og udkom sidenhen fire gange årligt. En af bladets redaktører var Anders Glavind, og han fortæller, at det ikke var den letteste sag i verden at lave blad under krigen:

- Der var jo ikke mange skrivemaskiner i Østbirk på den tid. De havde en dårlig maskine hos Lenler. Hakon Olesen, der var amtsrådsmedlem og sognerådsmedlem, havde også én, og så stod der en meget god maskine på mejeriet. Men vi måtte jo nærmest gå tiggergang for at få lov til at låne dem. Trykningen foregik på en gammel, hånddrevet duplikator i Sattrup Brugsforening, og papir var en udpræget mangelvare mod slutningen af krigen. Vi kaldte da også det første nummer af bladet *Forsøget* på grund af de store forhindringer, der knyttede sig til udgivelsen.

Fra 1947 sprang man over skrivemaskineproblemerne ved at lade Steffensens Afskrivningsbureau, Horsens, klare den side af sagen.

Kammeratskabet

Hvad lavede de så i Peder Skrams Trop? Tiden gik for en stor dels vedkommende med at tage de forskellige prøver og due-lighedstegn. Et par gange om måneden gik turen ned i Julianelyst skov, til Vænge sø på pinsetur, til Moshytten eller et andet sted i omegnen. Men spejderlivet er mere end det.

Kammeratskab og samvær uden lærere, forældre og andre voksnes indblanding og opsyn er en væsentlig side - måske i virkeligheden den allervæsentligste. Kun enkelte steder i dagbøgerne findes der vidnesbyrd om den side af spejderarbejdet.

I 1945 holdt Falke møde den 20. februar, og efter alt at dømme stod der ikke spejderaktiviteter på programmet, snarere almindelig drengesnak. Ole Glavind beskrev det sådan i dagbogen:

- Mødeprocent var 100. Vi lavede ærligt talt ingenting.

Ni år senere kan man læse følgende i den samme dagbog:

- Da vi først var kommet til at snakke, gik tiden hurtigt, og vi kom ikke til andet den aften.

Sommerlejrene

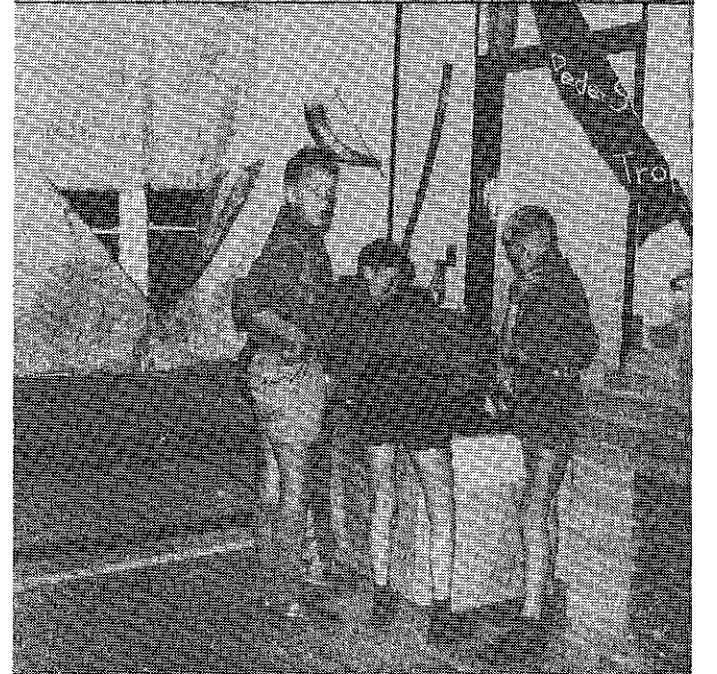
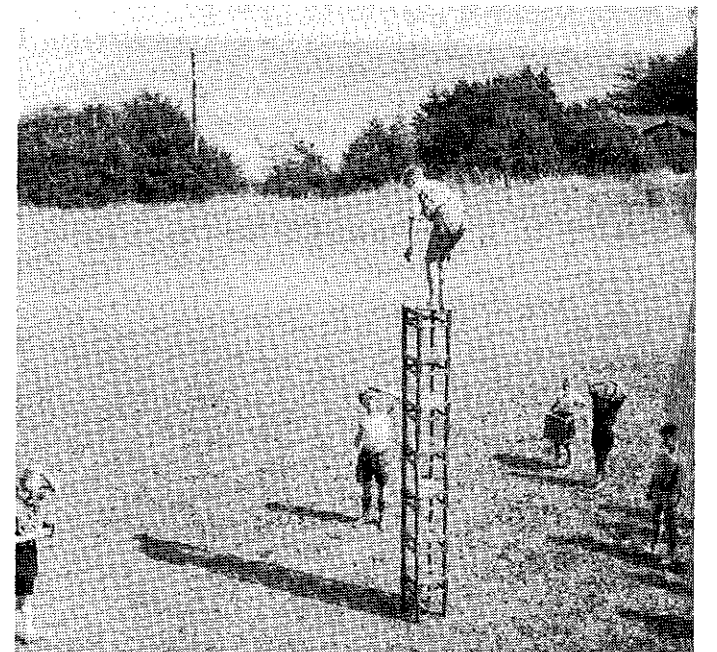
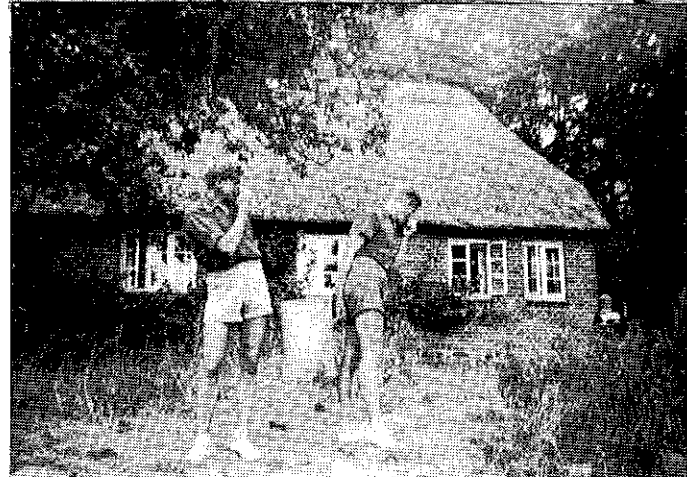
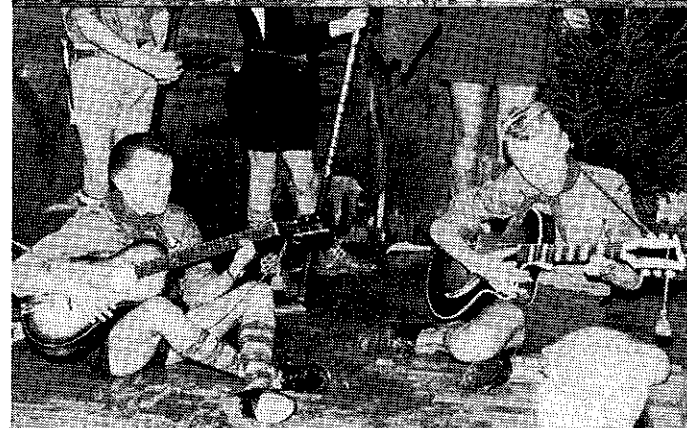
Årets ubestridte højdepunkt i tilværelsen som spejder var sommerlejren. Her blev hentet næring, ideer og overskud til resten af året. Til hver enkelt sommerlejr i troppens og flokkens historie knytter sig et utal af oplevelser og minder. Hver enkelt spejder eller ulveunge har fået oplevelser for livet, og de er med garanti forskellige fra person til person. Det er derfor halsløst gerning at forsøge sig med at fortælle om sommerlejrene.

En ting er imidlertid universel for alle sommerlejre og spejderture i det hele taget: lejrålet. Med en egen magi og fascination kan et flammende bål og vel især glødernes ulmende varme tryllebinde enhver, der sidder omkring det. Lad derfor denne beretning om sommerlejrene (som i parentes bemærket ikke blev nogen beretning) slutte med et citat fra Peder Skrams Floks dagbog, skrevet af Knud Christiansen i 1942:

- Da aftenen havde sænket sig stille og mild, tændte vi vort flammende bål, og der ved den blussende, bragende ild samledes vi så - både spejdere og ulve - for at synge vore sange og more os over den udmærkede underholdning, der blev lavet.

Et lejrål kan ikke beskrives, det skal opleves, da det er den eneste måde, hvorpå man kan sætte sig ind i hvor stemningsfuldt det er, at sidde og se ind i bålet stille gløder en mild sommeraften.

Tilholdsstederne

Før troppen blev oprettet i 1938 holdt patruljerne møder på skift hjemme hos forældrene, men allerede en måneds tid efter oprettelsen fik troppen eget lokale hos rutebilejer Frits Jensen, Storegade. Spejderne fik omkring 1942 endnu et tilholdssted - *Skramsbo* - der lå nede i Julianelyst skov. Hytten blev aldrig rigtig færdig, men den kunne yde læ og ly, når vejret drillede på de jævnlige ture til skoven. Ulvene brugte i begyndelsen *Skramsbo* indtil marts 1943, hvor bagermester Nielsen forærede flokken en hytte, der blev stillet op i nærheden af spejdernes.

Efterhånden blev pladsen imidlertid for trang både på Storegade og i ulvenes skovhytte. De 23 ulve, der i 1944 var med

i flokken, måtte på det nærmeste sidde lårene af hinanden til møderne. Og da så en masse ulve rykkede op i troppen, samtidig med en fortsat tilgang til flokken, måtte der gøres noget ved sagen.

Det andet Skramsbo

I 1949 blev det besluttet, at overskuddet fra årets spejderfest skulle bruges til at erhverve egne lokaler. Samtidig holdtes bazar i forbindelse med spejderfesten. Overskuddet blev ca. 1500 kroner, og det var akkurat lige nok til at købe en træbarak fra den nedlagte Ry Flyveplads - den kostede 1440 kroner.

Barakken blev hurtigt døbt *Skramsbo* og blev placeret nær Østbirk-Yding kommunes tromlehus ved Sattrupvejen. Der hvor Østbirkhallen ligger idag. Selv om hytten allerede fra begyndelsen havde fået navn, var det først i 1955, det kunne ses af udenforstående. På det tidspunkt skrev Falkepatruljen navnet med birkegrene udenpå hytten.

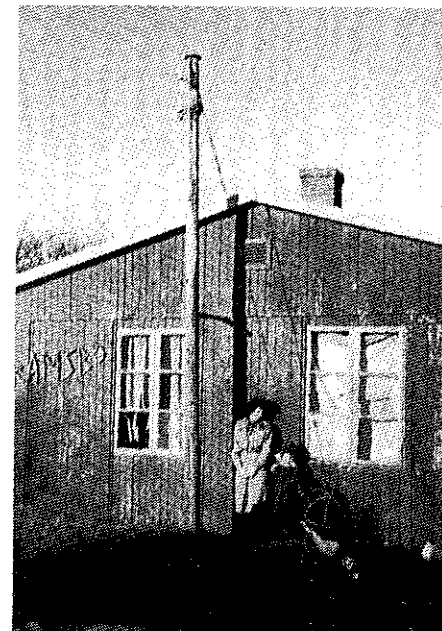
I 1960 blev *Skramsbo* revet ned for at give plads til en udvidelse af sportspladsen og Peder Skrams Trop stod i bogstaveligste forstand uden tage over hovedet. Konsekvenserne for spejderne kan man læse i Falkes dagbog:

- Vi bygger en hytte i de her dage, vi har nemlig intet samlingssted, for den gamle hytte er brækket ned. Nu når vinteren kommer, får vi ikke bygget noget, men vi håber at fortsætte til foråret igen.

Patruljen besluttede at holde møder hjemme hos patruljefører Finn Wissenberg, og Peder Skrams Trop var den vinter i realiteten tilbage i samme situation som ved stiftelsen. Der var dog en væsentlig forskel. Østbirk-Yding kommune havde lovet at betale den byggegrund, hvor troppen ville opføre afløseren for *Skramsbo*, og fremtiden så derfor ikke helt så sort ud, som Falkes dagbog antyder.

Storegade mod øst i 1940'erne. Forrest til højre ses nummer 44, hvor Peder Skrams Trop havde sit første lokale i kælderen. Ud over dette lokale havde troppen og flokken en lille, utæt hytte i Julianelyst skov. *Skramsbo* blev hytten kaldt og kom derved til at lægge navn til alle troppens senere tilholdssteder.

Hvor nu Østbirkhallen ligger i al sin magt og væld, lå frem til 1960 spejdernes tilholdssted. En lille træbarak, som ud over spejderaktiviteterne også var rammen om fester og andre fornøjelige sammenkomster. Barakken var købt fra den nedlagte Ry Flyveplads efter krigen for 1440 kroner.

Fra byggeriet af den nuværende spejderhytte - *Skramsbo* efteråret 1960. Grunden, der blev betalt af Østbirk-Yding kommune, blev under troppens midlertidige nedlæggelse fra 1971-1973 gjort betydeligt mindre. Divisionen disponerede på det tidspunkt over troppens aktiver, og solgte en del af grunden til Østbirk Bygningsindustri.

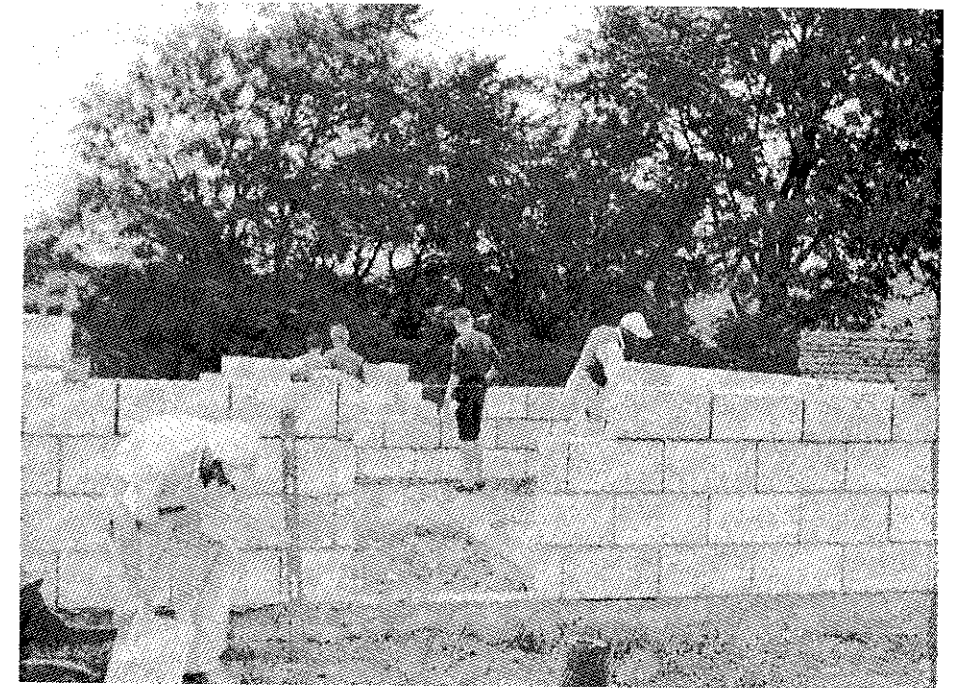
Det tredje Skramsbo

Grunden blev købt i foråret 1960, og materialerne anskaffet i løbet af sommeren, og det blev en stor udgift for troppen. Selv om kommunen betalte grunden, arbejdet blev lavet af frivillig arbejdskraft, og den gamle hytte solgt for 300 kroner, måtte tropskassen ryste op med omkring 3000 kroner til materialer. De mange frivillige forældre og spejdere, der murede, tømrerede og gik til hånde, havde hytten færdig lige først på året 1961.

- Selv om vi faktisk havde en del penge i tropskassen, forsøgte vi med held at få materialer og lignende foræret. Hedeselskabet betalte beplantningen udenom, Østbirk Bygningsindustri gav en del materialer, og det grus, vi skulle bruge til støbearbejdet, hentede vi i Sattrup Grusgrav, fortæller Johnny Kristiansen, der var tropsfører, da byggeriet stod på.

Hytten blev imidlertid hurtigt for lille. De 30 ulveunger, der på det tidspunkt var med i Peder Skrams Flok, behøvede noget mere plads. I sommeren 1967 blev hytten udvidet, så arealet i det store samlingslokale fordobledes. Også i denne forbindelse lykkedes det at få andre til at betale en stor del af udgifterne til arbejdet. Et overslag over prisen blev udarbejdet til sognerådet i Østbirk-Yding kommune, der tilbød at betale halvdelen. Men da materialerne blev købt, var det med betydelige rabatter, så de samlede udgifter næsten kunne dækkes af det kommunale tilskud.

Navnet *Skramsbo*, som hytten kaldes idag, er dukket op i forbindelse med, at Peder Skrams Trop er genopstået som Peder Skrams Gruppe.

Spejderfesterne

Peder Skrams Trop kom til verden ved en spejderfest, nemlig den 1. Brædstrup trop arrangerede i december 1937 for at oprette en trop i Østbirk. Og spejderfesterne har været et af troppens væsentligste kendetegn gennem årene. Det var her, man for alvor skilte sig ud fra mængden. Kunne patruljer og bander måske ikke gøre sig så godt gældende indenfor de traditionelle spejderdiscipliner, så var der ingen, der kunne hamle op med dem, når det gjaldt spejderfester.

Alle de, der husker noget fra troppens første år, tillægger en enkelt mand en me-

get stor del af æren for, at spejderfesterne blev de dunderende succeser, som de blev: Vagner Bøtker. Skønt det at få en spejderfest til at klappe og fungere i høj grad er et holdarbejde, var det Vagner Bøtker, der som utrættelig inspirator og indpisker gav sit væsentlige bidrag til festen. Et nok så væsentligt og fast indslag var orkestret under ledelse af Vagner Bøtkers far, musikdirektør P. Bøtker.

Vagner Bøtkers indsats rækker i realiteten langt ud over den tid, han var tropsfører fra 1940-1945. I de år blev der lagt et niveau for festerne, som kom til at

holde sig de næste mange år. Nogle af de personer, der huskes, som senere stod for festerne, er Preben Findal og Johnny Kristiansen.

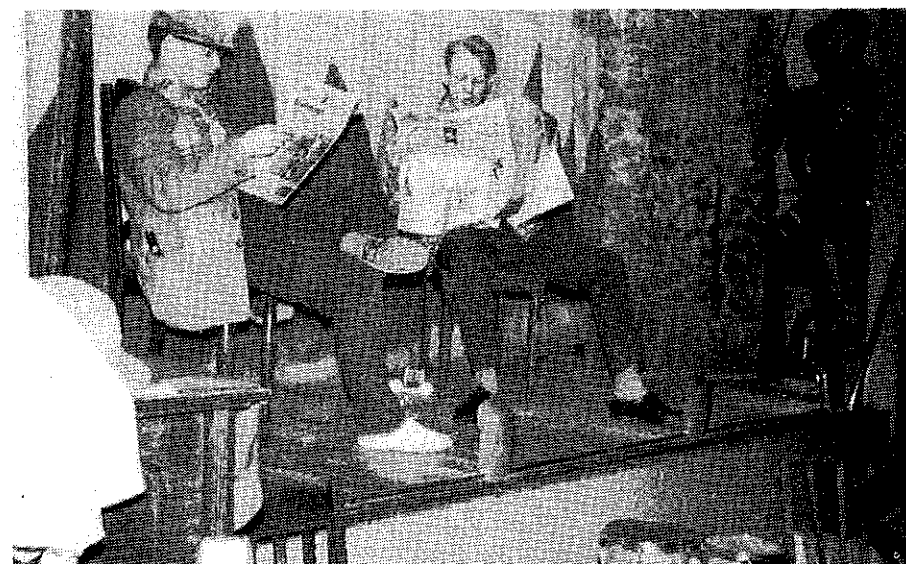
I dagbogen for Peder Skrams Flok 1943 beskriver flokfører Knud Christiansen den tidlige udvikling i spejderfesterne på denne måde:

- Bemærkelsesværdigt er det, at for hvert år der går, får vi større og større publikum til vore fester, hvad vi jo naturligvis er meget glade for, da det viser, at spejder- og ulvebevægelsen også har interesse udenfor dem, der direkte har noget at gøre med den.

Festerne havde ud over denne moralske opbakning også en mere kontant betydning for troppen og flokken. I 1940 gav festen et overskud på 640 kroner, mens den i 1945 slæbte 1541 kroner hjem til tropskassen - en stigning på 141%.

Musikdirektør P. Bøtker er igang med at skrive noder til sit orkester. P. Bøtker var sammen med sit orkester fast musiker til spejderfesterne. Og de kunne lidt af hvert dengang. Følgende tekst stammer fra P. Bøtkers annonce i Østbirk Avis, december 1938:

Jeg modtager bestilling på musik af enhver art. Blæse- og strygemusik, koncert- og balmusik. Moderne eller gammeldags musik - små såvel som store besætninger. Altid sidste nyheder - moderne besætninger efter ønske: Harmonika, saxofoner, jazztrompet, trækbasun og janitshar med refrainanlæg.

Her er lagt op til en traditionel spejdersketch omkring 1960. To mand sidder stille og roligt på hver sin stol, og river den ene vittighed af efter den anden. Når de to var færdige, gik turen ned i kælderen under scenen på hotellet. Det medførte, at de fleste aktører sjældent så noget af forestillingen. På billedet ses bl.a. Finn Wissenberg i midten.

Peder Skrams Trops Bortlodning 1947

Pris 50 Øre **LODSEDEL N° 0730**

GEVINSTERNE:

1 Skrivebordstol	1 Blomsterkurv
1/2 Ks. Cigarer	1 Keramikvase
1 Hædering	1 Brøndesav
1 Cykledæk	6 Bio-Billetter
1 Dynamolygte m. Reflekt.	1 Akvarel
1 Allum. Vandspand	1 Mater

Udtækning af Lodsedlerne finder Sted ved Spejderfesten Søndag den 26. Januar og de udtukne Numre vil blive bekendtgjort den 29. Januar i Horsens Folkeblad og Horsens Socialdemokrat samt Østbirk Avis Fredag den 31. Januar.

— Se Baguden —

Spejderfesterne gav det økonomiske grundlag for troppens og flokkens arbejde. En vigtig side af sagen var salget af lodsedler, der tegnede sig for hovedparten af indtægten. Men det var også store præmier der kunne vindes - hvad med en vandspand i aluminium f.eks.

I samme periode steg det almindelige prisniveau i samfundet kun med 25%. Så der var en god klat penge til spejderarbejdet, når festen var forbi. Op gennem 1950'erne betød overskuddet fra festerne, at troppen i modsætning til mange andre havde en temmelig god økonomi.

At det blev en succes er næsten unødvendigt at skrive

Selv om Vagner Bøtker rejste fra byen i 1945, blev han dog ved med at følge med i spejderfesterne, hvad følgende beretning om festen i 1948 viser. Den stammer fra Falkes dagbog og fortæller samtidig om, hvordan festerne forløb:

- Spejderfesten 48 var ikke blot en ganske almindelig spejderfest - den var et jubelæum, idet det i år var 10. gang i træk, den afholdtes.

At det blev en succes er næsten unødvendigt at skrive. Allerede klokken 7 var salen fyldt til trængsel, og klokken 10 havde 5-600 mennesker betalt entre - og mange snød sig ind.

Selve gangen i underholdningen var, som det ses af programmet, lig de foregående års. Efter at Bøtkers orkester havde spillet den traditionelle ouverture, gik tæppet op for indmarchen - og spillet var gående - det vil sige, det var det nu ikke straks, for Vagner, der passede tæppet, var for ivrig i tjenesten, og snoren satte sig fast og forårsagede en meget uheldig pause. Nå, folk tog det selvfølgelig med godt humør, og resten af underholdningen forløb nogenlunde efter programmet.

I månederne op til spejderfesterne i januar lå alt andet spejderarbejde på det nærmeste stille. Al tiden gik med at øve sange og sketches samt at fare land og by rundt for at sælge lodsedler, der var en væsentlig kilde til festens overskud. Og når så dagen endelig oprandt, var der næsten ingen spejdere og ulve, der kunne se resultatet af anstrengelserne. Den tid, man ikke stod på hotellets scene, blev tilbragt i den kolde kælder under scenen. Og som det blev bemærket af Marie Andersen, der i 1965 for første gang var med til en spejderfest som flokfører: - Jeg har aldrig set så lidt af en spejderfest som i år.

Bøffelturneringen

I omkring 20 år var Bøffelturneringen i slutningen af oktober en af de store årlige spejdermæssige højdepunkter. Den bestod for spejdernes vedkommende i både et nat- og et dagløb, mens ulveungerne nøjedes med et dagløb. Turneringen gjaldt for spejderne kampen om nogle bøffelhorn og for ulvene kampen om kalvehorn. I næsten alle årene var det troppene og flokkene fra Hovedgård, Brædstrup og Østbirk, som dystede. Og det var lidt af en tilfældighed, det blev sådan.

Indenfor Det Danske Spejderkorps havde der efterhånden udviklet sig den tradition, at troppe og flokke særligt i by-

erne samledes til en turnering én gang årligt. Ledelsen af Peder Skrams Trop ville ikke stå tilbage for byspejderne, og blev i oktober måned enige med Hovedgård-troppen om at arrangere en turnering, der skulle være årligt tilbagevendende. Hornsyld- og Juelsminde-tropperne blev indbudt til at deltage i turneringen, der på grund af præmien blev døbt Bøffelkampen og senere Bøffelturneringen.

Hornsyld og Juelsminde dukkede imidlertid ikke op til den første kamp, der fandt sted i Hovedgård i 1942. Udfaldet af turneringen blev, at Peder Skrams Trop løb med bøffelhornene, mens flokken

måtte se sig besejret af Hovedgård-ulvene. På det tidspunkt havde ulvearbejdet i Peder Skrams Flok dog heller ikke mere end godt et halvt år på bagen.

Året efter var Hornsyld og Juelsminde igen inviteret til turneringen, der skulle holdes i Østbirk. De meldte som året før afbud, men til gengæld kom 1. Brædstrup trop, som havde fået tilbud om at deltage. Nu viste ulvene fra Østbirk, at de ikke havde sovet tiden væk siden sidste turnering. De vandt kalvehornene. Hvem, der vandt spejdernes præmie, står hen i det uvisse.

Grundlaget for et traditionsrigt samkvem de tre troppe imellem var blevet lagt. En tradition, der holdt sig indtil begyndelsen af 1960'erne, hvor Brædstrup- og Hovedgård-tropperne ikke havde den samme styrke som tidligere.

Bøffelkampen blæses igang foran det andet Skramsbo 1952. To år senere foregik løbet i Hovedgård, som dog ikke kunne leve op til Peder Skram'ernes forventninger. Ifølge Falkes dagbog var det et jævnt kedeligt løb, som havde alt for få poster »Det var næsten løb det hele«. Falke fik samme pointtal som en Brædstrup-patrulje og tabte ved lodtrækningen om førstepladsen.

Fort Pembroke

De bøffelturneringer, der blev holdt i Østbirk, udviklede sig efterhånden til at være noget af et udstyrsstykke. Omkring 1950 var Ole Glavind, Preben Findal og Ib Bigum de drivende kræfter i troppens arbejde, og de skabte en række løb, der kom til at danne forbillede for en lang række troppe i omegnen. Hvad, der lå bag denne entusiasme, er ikke helt klart, men måske kan følgende citat fra Falkes dagbog løfte lidt af sløret. Ole Glavind var åbenlyst irriteret over det dilettantiske niveau i Bøffelturneringen i 1947:

Søndag den 19. oktober: Kampen om bøffelhornene afholdtes i Brædstrup og vandt uden tvivl prisen for årets dårligste turnering. Det hele varede kun få timer og bestod af et »orienteringsløb« om formiddagen, indkvartering til middag (det eneste, der fortjener ros) samt parade og præmieuddeling om eftermiddagen. Brædstrup tog hornene, og vi tog som sædvanlig pladen for bedste patrulje. Dermed være alt sagt.

Så var der i 1950'erne helt anderledes stil over det, når Peder Skrams Trop stod for arrangementet. Skramsbo blev omdøbt til Fort Pembroke, og herfra blev deltagerne på forskellig vis sendt ud i naturen for som regel at opklare forskellige forbrydelser. Turen kunne være ret dra-

Alt ånder fred og idyl ved paraden i forbindelse med Bøffelkampen 1952. Men sådan var det ikke altid. Drabelige løb, hvor spejderne fra Brædstrup, Hovedgård og Østbirk blev sendt ud på mange kilometers vandring, kendetegnede mange af bøffelkampene i de omkring 18 år, de stod på. Under et løb i Hovedgård i begyndelsen af 1940'erne var et overfald så realistisk lavet, at spejderne næsten troede på det.

matisk, og førte af og til spejderne ud på lange spadsereture i omegnen. Et referat af kampen i 1959 kan give et lille indtryk af stemningen:

Alle patruljerne er indkaldt til at hjælpe obersten på Fort Pembroke. Gennem radioen hører de, at der er stjålet papirer fra Pembrokes raketbase. Afsted til basen, hvor en mystisk udseende mand bliver kropsvisiteret og et brev dukker frem med teksten: Mød os ved Watertower. Her finder spejderne nogle tilskadekomne, som de behandler med førstehjælp, inden turen går videre til Bear Lake (Vestbirk-søerne), hvor de må bjerge en båd ind til bredden for at finde det brev, der er skjult i båden.

Efter et par mindre forhindringer når spejderne frem til et lejrtilbøj og snobrødsdej, som omsættes til rygende

varm snobrød. Frem til klokken halv fire om natten krydser spejderne om i Juliane-lyst skov, indtil de finder nattelogi på en »farm« i nærheden.

Næste morgen fortsatte løbet efter morgenmad i Fort Pembroke, og da indgik en mishandlet dreng, en spion samt et mord i de hårrejsende opgaver, spejderne kom ud for.

Pigespejderne i Østbirk

- Tropsrådet ventede på, der skulle komme nogle egnede føreremner til byen.

Sådan slutter tropsdagbogen for Elsebe Krabbes Trop i Østbirk, sommeren 1970, hvor der kun var en enkelt patrulje og nogle blåmejsere tilbage. Der kom åbenbart aldrig nogle føreremner, for troppen gik sammen med drengespejderne i hi, for tre år senere i fællesskab at genopstå som Peder Skrams Gruppe.

Sætningen i dagbogen satte punktum for omkring 30 års selvstændigt pigespej-

derliv i Østbirk. For selv om troppen først formelt blev oprettet den 12. januar 1960, havde der siden slutningen af 1940'erne været flere patruljer med pigespejdere. Ligesom drengene var pigerne i begyndelsen tilsluttet Brædstrup-spejderne, men i løbet af 1950'erne steg tilgangen af piger så stærkt, at Østbirk-spejderne i 1960 udgjorde omkring halvdelen af Brædstrup-troppen. Og da var det tid at danne en selvstændig trop i Østbirk.

Lokaler

Som det var tilfældet for drengene, var pigernes højeste ønske at få selvstændige lokaler. Et lokale var stillet i udsigt på Østbirk Skole, der netop var blevet udvidet, men tilsagnet svigtede. I stedet lejede troppen et lokale hos manufakturhandler Sterndorff på hjørnet af Storegade og Torpvej for 25 kr. om måneden - inklusiv lys og varme. De første par år var det tropskassen, der måtte betale, indtil sognerådet i Østbirk-Yding kommune i 1962 tegnede sig for udgiften.

Lokalet hos Sterndorff beholdt troppen til begyndelsen af 1966, hvor indretningen af det gamle frysehus ved siden af biografen var færdig. Troppen havde for 3000 kroner købt frysehuset i efteråret 1965. Huset var blevet til salg, da hjemmefrysernes fremmarch førte til nedlæggelse af den forening, som stod bag den fælles frostbox.

Med den nye placering i gadebilledet begyndte en praksis, som kom til at holde sig helt til troppens nedlæggelse. Hvert år den sidste søndag før jul solgte pigerne varme vaffler fra huset, der senere er blevet kaldt *Hyldehuset*.

Pigespejdernes mangeårige og ihærdige fører fru Peüliche viser sin afløser Rita Jensen, hvordan man binder knob. Fru Peüliche blev aldrig kaldt andet end Züt, som var hendes spejdernavn.

Patruljearbejdet

Aktiviteterne i en pigepatrolje adskiller sig i bund og grund ikke nævneværdigt fra en drengepatrolje. Det væsentlige er at være sammen med kammerater på egen hånd. Med hensyn til de konkrete aktiviteter ligger vægten dog helt klart forskelligt. Mens drengenes dagbøger i vid udstrækning indeholder beretninger om drabelige turneringer og spændende løb, er pigernes mere koncentreret om de mere huslige sysler i spejderhytten og på lejrene. Det hørte til sjældenhederne, at pigerne blev forstyrret i deres arbejde, men det skete i januar 1967. Følgende citat fra Stampes patruljedagbog viser hvorfor:

- Kirsten tog nogle prøver med Lilly, Benthe, Birthe, Bente og Susanne. Bagefter fik vi alle prøver for, og da vi var færdige med det, kunne vi ikke finde på noget. Så tog vi to kroner af patruljekassen og købte lakrids for dem. Desuden var vi så urolige, fordi der var soldater i byen, og vi skulle helst ud og vinke til dem, hver gang der var nogle, der kørte forbi - men til sidst sang vi *Tabto* og gik hjem.

Fra pigespejder til Elsebe Krabbes Trop

I november 1960 holdt troppen den første spejderfest. Noget helt nyt var det ikke, for pigerne havde gennem mange år været med til at arrangere spejderfesterne i Brædstrup. Til gengæld kunne de nu selv

Pigespejderne på tur i slutningen af 1960'erne. Bagest Lis Påske, forrest fra venstre Judith Bach, Kirsten Jensen og Lis Jacobsen.

stryge hele det pæne overskud, der i første række skulle bruges til at forbedre lokalerne hos Sterndorff.

Første januar 1962 tiltrådte Grete Peüliche Nielsen som tropsfører. Næsten mere end nogen anden blev det hende, der kom til at tegne troppen i de 10 år, den eksisterede. Fru Peüliche havde samtidig forbindelse til KFUK-Spejderne og fik på den måde udvirket, at Østbirk-Spejderlejerne altid holdt sammen med andre troppe og divisioner. Blåmejsere kom først med på lejr i 1963 (da var der omkring 40 spejdere og blåmejsere), hvor det blev til fem dage ved Nakskov fjord.

I 1968 begyndte der at melde sig problemer på ledersiden. Fru Peüliche var blevet divisionschef og kunne ikke fortsætte som tropsfører. Spejderarbejdet fungerede ellers fint, og en helt ny stribe

Spirer stod klar til at rykke op som spejdere, efter de havde fået alderen og havde prøvet at sove i telt.

Lederproblemerne blev løst, men året efter var antallet af spejdere vigende, og troppen indledte et samarbejde med drengespejderne, der ligeledes kunne konstatere en nedgang i medlemstallet, om fælles blad og avisindsamling. Samtidig tog troppen navneforandring fra det ret anonyme De Blå Pigespejdere, Østbirk Trop, til det mere fængende Elsebe Krabbes Trop. Elsebe var i sin tid (1500-tallet) gift med Peder Skram. En af troppens patruljer havde tidligere heddet Elsebe Krabbe, men den var i mellemtiden blevet nedlagt, da pigerne efterhånden var gået ud.

Nedgangen i medlemstallet fortsatte, så der efter sommerferien 1970 kun var en enkelt patrulje og nogle få blåmejsere tilbage, og troppen gik i hi.

Forenede anstrengelser Peder Skrams Gruppe 73-88

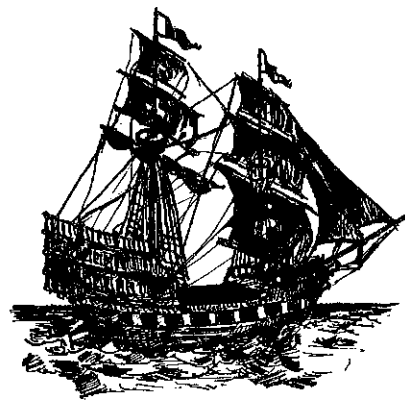

Spejd her og fortsæt som spejder!

Alle interesserede piger, drenge og deres forældre
indbydes til møde

onsdag d. 5. sept. kl. 19,30

i Østbirkhallens cafeteria om genoprettelse af spejderarbejdet.
Gamle spejdere vil redegøre for arbejdet i trop og flok.
Divisionscheferne Anna Wig og Svend Døssing vil være til stede,
og besvare eventuelle spørgsmål.
Især indbydes tidligere ledere, spejdere og andre, der kunne tænke sig
at være med i arbejdet.
Der kan købes kaffe, the og sodavand m. brød i cafeteriaet.

Peder Skrams Gruppe blev en af de første blandede grupper i landet, efter at de to spejderkorps, Det Danske Spejderkorps og Det Danske Pigespejderkorps, var blevet sammenlagt fra 1. januar 1973. Andre steder kunne det tage flere år, inden den endelige sammenslutning af pige- og drengespejdere fandt sted. I Skanderborg skete det først i 1975, efter et års frieri fra drengespejderne til pigerne.

Når det gik så hurtigt i Østbirk, hang det sammen med, at spejderarbejdet begyndte fra en absolut nulstilling. Da korpserne blev sammenlagt 1. januar 1973, var der ingen spejdere i Østbirk. Siden 1970 havde pigespejderne ligget stille, drengene siden 1971.

I løbet af sommeren 1973 udfoldedes der en vis aktivitet blandt gamle spejdere for at få gang i arbejdet igen. Det første til et orienteringsmøde den 5. september 1973 i Østbirk Hallen, hvor Peder Skrams Gruppe blev oprettet.

Ophavsmanden til sommeraktiviteten var nu afdøde overbetjent I. C. Christensen. Han var, som den sidste formand i pigespejdernes tropsråd, klar over reglerne i pigespejderkorpset. De bestemte, at når en trop havde ligget stille i tre år, så skulle dens værdier overgå til divisionen. Og det ville I. C. forhindre. Han henvendte sig da til nogle tidligere spejderledere for at sætte skub i arbejdet, der førte frem til mødet i Østbirk Hallen.

Antallet af spejdere voksede hastigt i den første tid efter genoprettelsen. To patruljer blev i begyndelsen af 1974 til fire,

og samtidig oprettedes en spirepatrulje. Hos ulvene var der tre bander. I løbet af et par år øges antallet så meget, at det blev nødvendigt med en udvidelse af Skramsbo. Den fandt sted i efteråret 1977. På det tidspunkt var der fem spejderpatruljer, fire spirepatruljer og fire bander, eller omkring 120 spejdere.

For piger og drenge

Skønt troppe nu var for både piger og drenge, bestod de to første patruljer Egern og Falke af henholdsvis piger og drenge. Først i 1980 blev der etableret blandede patruljer, dog med den mulighed, at piger og drenge kunne få hvert sit sovetelt på turene, hvis en af parterne ønskede det.

Troppens genoprettelse som blandet gruppe betød, at forskellige traditioner fra pige- og drengespejderne blev indført i gruppen. De mindste medlemmer hed som hos Det Danske Spejderkorps ulvunger - pigespejderkorpsets blåmejser var helt forsvundet. Hos pigespejderne havde man siden 1966 haft spirer, og da der i februar 1974 var så mange børn mellem 10-12 år i Østbirk, der gerne ville være spejdere, oprettedes en spirepatrulje.

Drengespejdernes traditionsrige spejderfester blev fortsat, men nu om efteråret, hvor pigespejderne hidtil havde holdt deres. De to tidligere troppes tilholdssteder; det gamle frysehus og hytten på Ryvej, kaldet Skramsbo, blev nu fælles

ejendom. I frysehuset fik seniorspejderne hurtigt fast tilholdssted. Betegnelsen seniorspejdere var som huset overtaget fra pigespejderne.

Spejderarbejdet var noget helt nyt

Spejderarbejdet begyndte på helt bar bund i 1973. Kun lederne havde erfaringer med arbejdet. Ejvind Jørgensen husker den første tid efter genoprettelsen: - I begyndelsen holdt vi ingen patruljemøder, kun tropsmøder. Alle spejderne var nye, og de havde ingen begreb om spejderarbejdet. Det samme gjaldt for eksempel opfattelsen af et lejrtilværelse. Vi gamle kendte den vidunderlige følelse at sidde og stirre ind i bål eller gløder, den fornemste kendte de nye slet ikke. Men de lærte det hurtigt.

Patruljemøderne kom i løbet af 1974 i faste rammer, og patruljeture uden deltagelse af tropsledelsen blev også arrangeret. Patruljeturene har dog aldrig nået det omfang, som i den tid Peder Skrams Trop eksisterede, i stedet blev samlede trops-ture den mest almindelige form for spejderture. I 1979 blev mange af spejderne således helt forvirrede, da en planlagt patruljetur skulle finde sted. De troede næsten ikke på, at det kunne være legalt at tage afsted på en week-end uden tropsledelsen skulle med.

Baggrunden for denne forskel mellem det tidligste patruljearbejde og det senere

Medlemmer af Peder Skrams Gruppe 1977. Både piger og drenge er med - et resultat af sammenlægning af Det Danske Spejderkorps og Det Danske Pigespejderkorps 1973. Grunden til sammenlægningen var en nedgang i spejdertallet, som man også kunne mærke i Østbirk, hvor både piger og drenge lå stille i et par år efter 1970.

ligger måske i den måde, Peder Skrams Trop og Peder Skrams Gruppe blev oprettet på. Troppen blev oprettet af drenge, som til at begynde med dannede to patruljer i Østbirk, inden der overhovedet var en trop. Gruppen er oprettet den anden vej rundt. Først blev de overordnede retningslinier lagt fast i gruppen, derpå kom patruljerne til.

Fremtiden

De sidste godt otte år har Peder Skrams Gruppe lagt flere arrangementer til rette, som inddrager forældrene i en del af spejderlivet. Første arrangement var i maj 1979, hvor der blev arrangeret en familietravetur. Senere er det blevet til Mossø-ræs i privatbiler. Baggrunden for denne udvikling er måske, at mange familier lever en splittet dagligdag, hvor forældre og børn ikke ser så meget til hinanden. Fæl-

les oplevelser i fritiden bliver derfor mere væsentlige. På den baggrund må ideen om fælles arrangementer hilses velkommen.

Men her til sidst skal der dryppes lidt malurt i bægeret. For hvad er det spejderlivet kan tilbyde børn og unge i vore dage? Først og fremmest oplevelser på egen hånd. I en tid hvor børn i meget stor udstrækning er under opsyn og kontrol i daginstitutioner, sportsklubber, skole og i hjemmet, repræsenterer spejderlivet en helt anden mulighed - et liv uden opsyn og kontrol i en stor del af tiden.

Lad for altid patruljearbejdet, med møder og ture uden væsentlig indblanding af voksne, blive det bærende i spejderarbejdet. Det vil være med til at give kommende generationer af danskere en god opdragelse til det, der i spejderloven er formuleret således: at høre andres meninger og danne sine egne, samt at tage medansvar i familie og samfund.

Alle kunne være med

Hvem var det, initiativtagerne til Peder Skrams Tropa ville have med i spejderbevægelsen i Østbirk? I de større byer henvendte de forskellige korps sig til forskellige grene af samfundet. FDF og KFUM havde fra begyndelsen især lagt vægt på at organisere drenge fra den laveste del af samfundet, mens Det Danske Spejderkorps henvendte sig til »bedre folks børn«. Kontingenter var betydeligt større i Det Danske Spejderkorps end de øvrige forbund.

Men situationen var anderledes på landet, hvor som regel kun et enkelt korps var repræsenteret, og her er Østbirk spejderne et godt eksempel. Ganske vist havde man fra begyndelsen sikret sig, at lærer Augustensen og hans kone ville være med i tropsrådet, for at signalere at det var en ordentlig organisation, der blev stiftet. Det øvrige tropsråd bestod af selvstændige håndværkere og handlende, hvad der dog ikke betød, at troppen og flokken var forbeholdt børnene fra denne del af det lille samfund i Østbirk.

Et eksempel kan være oprettelsen af flokken i 1942, hvor tropsfører Vagner Bøtke og tropsassistent Knud Christiansen gik rundt til nogle forældre for at få nogle drenge med i arbejdet. Sammensætningen af den første ulveflok var meget blandet og bestod af tre drenge, hvis far var gårdejer, to sønner af arbejdsmænd, en tømrermestersøn, én der var søn af en gartneriejer samt musikdirektørens søn, Vagner Bøtkes lillebror.

Gennem alle årene har der imidlertid

været en tydelig tendens til, at det var sønner af handlende, selvstændige håndværkere, lærere eller andre med en højere uddannelse, der var drivende og kreative i arbejdet. Og skønt der uden tvivl gennem alle årene har været klikker, og nogle man foretrak frem for andre, så har Peder Skrams Tropa altid været åben for alle - alle kunne være med.

Ellers havde Peder Skrams Tropa vel næppe overlevet i 50 år.

